

Af en Pelshandlers Dagbog.

Ved O. C. Molbech.

Et af de bekendteste Navne i den kanadiske Pelshandlers Historie i Slutningen af det 18. Aarhundrede var Alexander Henry, ikke alene paa Grund af hans vidtstrakte og mangeaarige Virksomhed som Pelshandler, men ikke mindst som Følge af den fortræffelige, malende Skildring, han har efterladt af sine Oplevelser paa den Tid (1763), da Kanada blev afstaaet af Frankrig til England.

Paa det Tidspunkt, nedenstaaende Brudstykke af hans Erindringer omhandler, var Michilimackinac — et lille Fort med tilhørende Pelshandlerstation paa Nordpynten af Michigan — vel overgivet til Englænderne, idet den franske Besætning var draget bort, men de engelske Tropper havde endnu ikke taget Stedet i Besiddelse, og Kanadierne var de eneste Beboere af Fortet.

Alexander Henry var kommen til Michilimackinac nordfra ad Ottawafloeden og var adskillige Gange bleven advaret imod at drage videre, da baade Kanadierne og Indianerne var fjendtlig sindede imod Englænderne. Da hans Forehavende maatte anses som yderst farligt, forklædte han sig som en kanadisk »voyageur«, omstrejvende Pelshandler.

Da hans Kano, ladet med Varer, ankom til Fortet, blev han meget køligt modtaget af Beboerne, der gjorde alt for at skræmme ham, og kort efter sin Ankomst fik han Meddelelse om, at en stor Skare Chipewa-Indianere var paa Vej i deres Kanoer for at besøge ham. Hvad der under fredelige Forhold vilde have været ham en Støtte i hans Handelsforetagende, blev paa denne Tid en alvorlig Sag. Besøget forløb ikke uden adskillige Vanskeligheder, men i yderste Øjeblik ankom den ventede engelske Garnison, og Indianerne fandt det raadeligst at fortrække. Hvad der derefter skete, beretter Alexander Henry saaledes:

I.

Da jeg den 20. Maj 1763 ankom til Michilimackinac, traf jeg der flere andre Handelsmænd, der var ankomne før jeg fra forskellige Dele af Landet, og som i Almindelighed erklærede, at Indianerne var fjendtlig sindede imod Englænderne, hvorfor de endog forudsaa, at disse vilde foretage et eller andet Angreb. Laurent Ducharme (en fransk Kanadier) meddelte ligefrem Major Etherington (Kommandanten i Michilimackinac), at der forelaa en bestemt Plan til Tilintetgørelse af ham, Besætningen og alle Englænderne i den øvre Del af Landet; men Kommandanten, der troede, at dette og andre Rygter var grundløse, og at de stammede fra Lediggængere eller ildesindede Personer og var egnede til at gøre Fortræd, udtalte sig med megen Uvilje imod Ducharme og truede med at sende den næste, der kom med den Slags Historier, som Fange til Detroit.

Besætningen bestod paa denne Tid af 90 Menige, 2 Officerer og Kommandanten, og de engelske Købmænd i Fortet var 4 i Antal. Som Følge af denne Styrke var der kun faa, der nærrede Bekymring med Hensyn til Indianerne, der kun var i Besiddelse af Haandvaaben.

Imidlertid strømmede Indianerne daglig ind fra alle Sider og i usædvanligt Antal, medens de dog med alle Tegn paa venskabeligt Sindelag besøgte Fortet og solgte deres Skind og paa denne Maade snart bortvejrede Frygten hos de fleste. Selv tog jeg mig ved en bestemt Lejlighed den Frihed at gøre Major Etherington opmærksom paa, at man ikke kunde stole paa dem, og at det var blevet mig meddelt, at der laa ikke mindre end fire Hundrede omkring Fortet.

Som Svar gjorde Majoren blot Nar ad mig for min Frygtagtighed, og jeg maa tilstaa, at naar Officeren paa sin Side forsømte at tage Hensyn til Advarslen, saa gjorde jeg for min Del det samme. Kort efter min første Ankomst til Michilimackinac det foregaaende Aar begyndte en Chipewa-Indianer ved Navn Wawatam jævnlig at besøge mit Hus, idet hans hele Adfærd tydede paa, at han nærrede stærk personlig Velvilje for mig. Da dette havde vedvaret i nogen Tid, kom han en Dag medbringende hele sin Familie og samtidig en betydelig Foræring, bestaaende af Skind, Sukker og tørret Kød. Efter at have lagt alt dette i en Bunke, gav han sig til at holde en Tale, i hvilken han meddelte mig, at han for nogle Aar siden havde holdt en Faste og efter sin Nations Skik havde levet i Ensomhed og spæget sit Legeme i det Haab at opnaa den store Aands Beskyttelse i hele sit øvrige Liv. Ved denne Lejlighed havde han drømt, at han adopterede en Englænder som sin Søn, Broder og Ven, og fra det Øjeblik, han første Gang saa mig, havde han indset, at jeg var den, som den store Aand havde udpeget til at være hans Broder; han haabede nu, at jeg ikke vilde afslaa hans Foræring, og at han for bestandig kunde betragte mig som hørende til hans Familie.

Jeg kunde ikke gøre andet end modtage Foræringen og erklære mig villig til at have saa god en Mand, som han syntes at være, til Ven og Broder. Jeg bød ham en Foræring til Gengæld for den, jeg havde modtaget; Wawatam tog imod den, og med Tak for den Gunst, han sagde, jeg havde vist ham, forlod han mig og begav sig kort efter paa Vinterjagt.

Tolv Maaneder var forløbet siden denne Begivenhed, og jeg havde næsten glemt, hvorledes min »Broder« saa ud, da Wawatam den 2den Juni igen kom til mit Hus tilsyneladende melankolsk og takkefuld. Han fortalte mig, at han just var vendt tilbage fra sit Vinter-Revier, og jeg spurgte til hans Befindende; men uden at svare paa mit Spørgsmaal sagde han, at det gjorde ham meget ondt at se, at jeg var kommen tilbage fra Sault, han havde selv

haft i Sinde at drage til dette Sted, saa snart han var ankommen til Michilimackinac, og han ønskede nu, at jeg skulde begive mig dertil næste Morgen sammen med ham og hans Familie. Hertil føjede han det Spørgsmaal, om Kommandanten ikke havde faaet daarlige Efterretninger, og tilføjede, at han var i Løbet af Vinteren ofte bleven forstyrret af Lyden af onde Fugle; dertil lagde han, at der var mange Indianere omkring i Nærheden af Fortet, der aldrig havde vist sig indenfor det. — Wawatam var omtrent 45 Aar gammel, havde et udmærket Navn i sin Nation og var en Høvding.

Meget af, hvad jeg saaledes hørte, betragtede jeg som Særheder ved Indianerens Karakter, hvorfor jeg ikke skænkede min Gæsts Anmodninger og Bemærkninger saa megen Opmærksomhed, som de senere viste sig at have fortjent. Jeg svarede, at jeg ikke kunde tænke paa at drage til Sault allerede næste Morgen, men vilde følge efter ham, saa snart mine Handelsbejente var ankommen. Da han saa, at han ikke kunde overtale mig, trak han sig tilbage for den Dag, men tidlig næste Morgen kom han igen og medbragte sin Hustru og en Gave af tørret Kød. Da han havde meddelt mig, at han havde adskillige Bundter Bæverskind, som han vilde sælge mig, udtrykte han for anden Gang sin Mistanke i Anledning af de talrige Indianere, der opholdt sig omkring Fortet, og anmodede mig indtrængende om straks at drage til Sault. — Som Grund til denne særlige Anmodning forsikrede han mig om, at alle Indianerne vilde indfinde sig samlede samme Dag i Fortet og forlange Spiritus af Kommandanten, og han ønskede, at jeg skulde være derfra, før de blev berusede.

Jeg havde paa den Tid, jeg her omhandler, gjort saa meget Fremskridt i det Sprog, i hvilket Wawatam taltale mig, at jeg var i Stand til at føre en almindelig Samtale, men en Indianers Tale er i saa høj Grad udstyret med Billeder, at kun den, der er fuldkommen Mester deri, kan følge og fuldt ud forstaa det. Havde jeg været mere øvet i den Henseende, kunde jeg sikkert have faaet mere Underretning af denne venlige Raadgiver, saa at jeg havde faaet Kundskab om Fjendens Plan og saaledes var bleven i Stand til at redde baade andre og mig selv; nu vendte jeg ulykkeligvis det døve Øre til alt og lod Wawatam og hans Hustru rejse alene trods deres lange og taalmodige, men virkningsløse Anstrengelser. De drog afsted meget nedslaaede, og ikke før de havde fældet Taarer.

I Løbet af den samme Dag lagde jeg Mærke til, at Indianerne i stort Antal kom ind til Fortet for at købe Tomahawker (smaa Økser af et Punds Vægt) og tidt ønskede de at se paa Sølvambaand og andre værdifulde Smykker, hvoraf jeg havde en stor Mængde til Salg. I intet Tilfælde købte de dog disse Smykker; naar de havde vendt og drejet dem, lod de dem ligge og sagde, de vilde komme igen næste Dag. Som det senere viste sig, var Hensigten den paa denne snilde Maade at opdage, paa hvilket særligt Sted Genstandene var anbragt, saa at de saa meget sikrere og hurtigere kunde bemægtige sig dem, naar det kom til Plyndring.

Om Natten laa jeg og tænkte over Wawatams Besøg; men selv om de var egnede til at gøre mig urolig,

var der dog intet, der ledte mig til at antage, at der var alvorlig Fare paa Færde. Næste Dag, den 4de Juni, var det Kongens Fødselsdag.

II.

Næste Morgen var det trykkende varmt. En Chipewain Indianer kom for at meddele mig, at hans Nation vilde spille Lacrosse med Sac'erne, en anden indiansk Nation, om en høj Indsats. Han indbød mig til at overvære Spillet og tilføjede, at Kommandanten vilde komme tilstede og holde paa Chipewaerne. Som Følge af denne Meddelelse begav jeg mig til Kommandanten og talte indtrængende med ham, idet jeg forestillede ham, at Indianerne muligvis havde en eller anden skummel Plan dermed; men Kommandanten smilte kun ad min Mistanke.

Spillet, som Kanadierne kalder Lacrosse, spilles med Ketcher og en Bold. Ketcheren er henvend 4 Fod lang og ender med en Slags Net. To Stænger rejses i Jorden i betydelig Afstand fra hinanden — en Fjerdingvej eller mere. Hvert Parti har sin Stang, og Spillet bestaar i at kaste Bolden op til Modstanderens Stang. Til en Begyndelse anbringes Bolden midt paa Banen, og hvert af Parterne stræber nu haade at slaa Bolden bort fra sin egen Stang og i Retning af Modstanderens.

Jeg gik ikke selv hen for at se Spillet, som nu gik for sig udenfor Fortet, thi da en Kano blev gjort sejklar for at afgaa til Montreal næste Dag, var jeg optagen af at skrive Breve til mine Venner, og selv da en anden Købmand Mr. Tracy kom og aflagde mig et Besøg og sagde, at jeg skulde gaa med ham ned til Stranden for at høre nyt, blev jeg endnu siddende for at fuldende mine Breve, idet jeg lovede at følge efter Mr. Tracy om nogle faa Minutter. Neppe tyve Minutter efter, at Mr. Tracy havde forladt min Dør, hørte jeg Indianerens Krigsraab og Larm af almindelig Forvirring.

Jeg gik lige hen til Vinduet og saa nu en Flok Indianere inde i Fortet rasende nedhugge og skalpere alle de Englændere, de kunde finde. Særlig blev jeg Vidne til Lieutenant Jemettes Skæbne.

I Værelset, hvor jeg opholdt mig, havde jeg en Jagtbøsse ladet med Svanehaag. Denne greb jeg øjeblikkelig og holdt den i Haanden i nogle Minutter, mens jeg ventede paa, at Trommen skulde lyde for at kalde til Vaaben. Under denne frygtelige Ventetid saa jeg flere af mine Landsmænd falde og mer end en kæmpe mellem Knæene paa en Indianer, der, medens han holdt ham i denne Stilling, skalperede ham, mens han endnu var i Live.

Da jeg omsider var bleven skuffet i mit Haab om at se, at der blev ydet Fjenden Modstand, og da jeg naturligvis var paa det rene med, at jeg alene uden Hjælp ikke kunde gøre noget overfor fire Hundrede Indianere, tænkte jeg kun paa at finde et Tilflugtsted. Under det Slagteri, der gik for sig, saa jeg forskellige af Fortets kanadiske Beboere, der stod og saa roligt til uden at yde Modstand mod Indianerne og uden at blive forulempede, hvorfor jeg fattede Haab om at finde Sikkerhed i deres Huse.

Mellem Gaarddøren i mit eget Hus og min nærmeste Nabo Mr. Langlades, var der kun et lavt Stakit, som jeg nent klatrede over. Da jeg kom ind, fandt jeg hele Familjen ved Vinduerne betragtede det blodige Skuespil

foran dem. Jeg vendte mig øjeblikkelig til Mr. Langlade og bad ham skaffe mig Sikkerhed et eller andet Sted, til det værste var forbi, ved hvilken Barmhertighedsgerning han maaske kunde redde mig fra den almindelige Massakre; men til Svar paa min Anmodning vendte Mr. Langlade, der et Øjeblik havde set paa mig, sig igen mod Vinduet, idet han trak paa Skuldrene, som vilde han sige, at han ikke kunde gøre noget for mig: »Que voudriez-vous que j'en ferais?»

Det var et fortvivlet Øjeblik, men i det næste vinkede en Pawnee-Kvinde, der var Slave hos Mr. Langlade, til mig, at jeg skulde følge hende. Hun førte mig da hen til en Dør, som hun aabnede, for at jeg skulde træde ind, og sagde, at den førte ind til et Værelse ovenpaa, hvor jeg kunde skjule mig. Jeg fulgte med Glæde hendes Anvisning, og da hun havde fulgt mig op til Kvistkammerdøren, laasede hun den efter mig og tog med stor Aandsnærværelse Nøglen med sig.

Efter at have fundet Ly her, hvis jeg i det hele taget kunde haabe at finde Ly, var jeg naturligvis spændt paa at vide, hvad der endnu maatte foregaa udenfor. Gennem en Aabning, der gav Udsigt over hele Fortgrunden, saa jeg det frygteligste og afskyeligste Billede af de barbariske Sejrherrers vilde Triumf. De døde var skalperede og lemlæstede; de døende vred sig og skreg under den umættelige Kniv og Tomahawk, og fra opsprættede Kroppe drak Slagterne Blodet, som de øste op med den hule Haand og slubrede i sig under rasende Sejrsraab. Jeg rystede, ikke blot af Afsky, men af Angst. Det var, som om jeg gennemgik de Lidelser, jeg var Vidne til. Det varede ikke længe, før enhver, der kunde findes, var tiltetgjort, og der lød et almindeligt Raab: at alt var tilendebragt! I samme Øjeblik hørte jeg nogle af Indianerne træde ind i det Hus, hvori jeg befandt mig.

Kvisten var kun adskilt fra Værelset nedenunder ved et enkelt Lag Brædder, der tjente baade som Gulv for det ene og som Loft for det andet. Jeg kunde saaledes høre alt, hvad der foregik; og næppe var Indianerne indenfor, før de spurgte, om der befandt sig nogen Englænder i Huset. Mr. Langlade svarede, at »det kunde han ikke sige — han vidste ikke af, at der var nogen«, — Svar, der ikke traadte Sandheden for nær, thi Pawnee-Kvinden havde ikke blot skjult mig, uden at nogen vidste det, men bevaret vor Hemmelighed; jeg antager derfor, at Mr. Langlade lige saa lidt ønskede min Ødelæggelse, som han brød sig om at frelse mig, da han hertil føjede de Ord, at »de kunde selv undersøge og vilde snart blive paa det rene i den Henseende«. Med disse Ord førte han dem hen til Kvistkammerdøren.

Enhver kan forestille sig min Sindstilstand. Ved Døren skete der nogen Forsinkelse paa Grund af, at Nøglen var borte, og jeg havde derfor nogle faa Øjeblikke til at se mig om efter et Skjulested. I det ene Hjørne af Stuen laa der en Bunke af den Slags Krukker af Birkebark, der benyttes ved Tillavningen af Ahorn-Sukker.

Døren blev aabnet, og Indianerne var allerede op ad Trappen, før jeg helt var krøbet ind i en lille Aabning ved Enden af Bunken. Et Øjeblik efter traadte fire Indianere ind i Stuen, alle væbnede med Tomahawker og oversmurt med Blod paa hele Kroppen.

Tærningen syntes kastet. Jeg vovede næppe at aande; men jeg syntes, at mit Hjerte bankede højt nok til at forraade mig. Indianerne gik rundt til alle Sider i Stuen, og en af dem kom mig et Øjeblik saa nær, at han maatte have rørt mig, havde han blot strakt Haanden ud. Ikke desto mindre blev jeg ikke opdaget, hvortil Grunden maa søges dels i mine mørktfarvede Klæder, dels i det Hjørne, hvor jeg laa. Kort sagt, efter at have gaaet nogle Gange rundt i Mørket — der var intet Vindue i Stuen — og efter at have fortalt Mr. Langlades Hustru, som havde dræbt, og hvor mange Skalpe de havde taget, gik de ned ad Trappen igen, og med en Følelse, der ikke kan udtrykkes, hørte jeg Døren, den eneste Bom imellem mig og min Skæbne, blive laaset for anden Gang.

Paa Gulvet laa der en Fjederseng, og udmattet, som jeg var, af Sindsbevægelse kastede jeg mig paa den og faldt i Søvn. Saaledes laa jeg, til Aftenen begyndte at skumre, da jeg vaagnede ved, at Døren igen aabnedes. Den, der nu traadte ind, var Mr. Langlades Hustru, som blev meget forbauset ved at finde mig der, men sagde, at jeg ikke skulde være bange, Indianerne havde dræbt de fleste af Englænderne, men hun haabede nok, at jeg skulde undslippe. Da det var begyndt at regne, var hun gaaet op for at stoppe et Hul i Taget. Da hun gik igen, bad jeg hende give mig lidt Vand at drikke, hvilket hun gjorde.

I Løbet af Natten laa jeg nu paa Sengen og spekulerede over min Situation uden dog at kunne finde en Udvej til at redde Livet. At flygte til Detroit var der næppe ringeste Mulighed for. Afstanden fra Michilimackinac var henved 100 Mil; jeg var uden Levnedsmidler, og hele Vejen gik igennem Indianernes Land, fuldt af bevæbnede Fjender, hvor den første Mand, jeg traf paa, vilde dræbe mig. At blive, hvor jeg var, var næsten lige saa farligt. Ligesom før bortvejredes mine Bekymringer af den aandelige Træthed, ikke af Sindsro, og jeg faldt atter i Søvn.

III.

Som det vil forstaaes af det ovenfor bemærkede, følger der naturligvis megen Haandgribelighed og Larm med Lacrosse-Spillet. Hvis Bolden i Kampens Hede ikke kan blive drevet i den ønskede Retning, kastes den af Modstanderen i enhver mulig anden Retning. I et saadant Øjeblik vilde derfor intet være mindre egnet til at vække Forhaandsmistanke end den Omstændighed, at Bolden skulde blive kastet ind over Fortets Palisader, eller at, naar den engang var laldet derind, den da øjeblikkelig blev fulgt af alle Deltagerne i Spillet, baade det ene og det andet Parti, alle ivrige, alle kæmpende, alle raabende, alle ubændige i deres Udøvelse af en brutal atletisk Idræt. Intet vilde være mindre egnet til at vække Forhaandsmistanke — intet kunde derfor under disse Omstændigheder være bedre beregnet for sit Formaal, og det var i Virkeligheden den Feltplan, som Indianerne havde bragt i Anvendelse, og hvorved de baade var komne i Besiddelse af Fortet og var bleven i Stand til at nedsable og betvinge Besætningen og dem af de andre Beboere, de fandt for godt. For at være endnu mere vis paa et heldigt Udfald, havde de overtalt saa mange, de kunde, til at begive sig udenfor Palisaderne under det

mindst mistænkelige Paaskud, særlig Kommandanten og selve Besætningen.

Den Hvile, Søvnen havde skænket mig om Natten, endtes, da Morgenen atter brød frem. Igen pintes jeg af Forudannelser. Ved Solopgang kunde jeg høre Familjen røre paa sig og straks efter Indianerstemmer, der meddelte Langlade, at de ikke havde fundet mig Ulykkelige blandt de Døde og antog, at jeg maatte være skjult et eller andet Sted. Af hvad der senere skete, synes det at fremgaa, at M. Langlade paa dette Tidspunkt var bleven gjort bekendt med mit Skjulested, som rimeligvis var bleven ham meddelt af hans Hustru. Saa snart Indianerne nævnte mig, sagde den stakkels Kone paa Fransk til sin Mand, at han ikke skulde beholde mig længer i sit Hus, men udlevere mig til mine Forfølgere, idet hun angav som Grund, at hvis Indianerne opdagede, at han havde været behjælpelig med at skjule mig, vilde de maaske hævne sig paa hendes Børn, og at det var bedre, jeg skulde dø, end de. I Begyndelsen satte M. Langlade sig imod sin Hustrus Forslag, men snart gav han efter og meddelte Indianerne, at det var bleven sagt ham, at jeg var i hans Hus, at jeg var kommen der uden hans Vidende, og at han vilde overgive mig i deres Hænder. Ikke saa snart havde han sagt dette, før han gav sig til at stige op ad Trappen med Indianerne i Hælene.

Jeg forsonede mig nu med den Skæbne, som truede mig, og da jeg ansaa ethvert Forsøg paa at skjule mig for unyttigt, rejste jeg mig fra Sengen og præsenterede mig i det fulde Lys for Indianerne, der trængte ind i Stuen. De var alle berusede og fuldkommen nøgne undtagen omkring Livet. En af dem ved Navn Wenniway, som jeg kendte i Forvejen, og som var henved seks Fod høj, havde hele Ansigtet og Kroppen oversmurt med Trækul og Fedt, undtagen at hvert af Øjnene var omgivet af en hvid Plet paa to Tommers Gennemsnit. Denne Mand traadte hen til mig og greb mig med den ene Haand i Kraven, medens han i den anden holdt en stor Kniv, som vilde han støde mig den i Brystet, imidlertid stirrede han mig stift i Øjnene. Men efter nogle Sekunders Forløb, som jeg tilbragte i den frygteligste Spænding, sænkede han Armen og sagde: »Jeg vil ikke dræbe Dig!« Hertil søjede han, at han havde ofte deltaget i Krige mod Englænderne og havde taget mange Skalpe med sig derfra, men ved en bestemt Lejlighed havde han mistet en Broder, hvis Navn var Musinigon, og efter ham skulde jeg opkaldes.

En Frist, hvordan den end maatte blive, skænkede mig dog Livet og gav mig Haabet tilbage; men Wenniway befalede mig at gaa ned ad Trappen og meddelte mig der, at jeg skulde føres til hans Hytte, hvor, som overalt, Indianerne var forrykte af Spiritus, og Døden atter truede mig ikke blot som en Mulighed, men som en Vished. Jeg udtalte min Frygt desangaende til M. Langlade og bad ham fremstille Faren for min Herre. Ved denne Lejlighed unddrog M. Langlade mig ikke sin Medfølelse, og Wenniway samtykkede øjeblikkelig i, at jeg skulde blive, hvor jeg var, til han fandt anden Lejlighed til at bringe mig bort.

For saa vidt i Sikkerhed steg jeg igen op ad Trappen til Kvistkammeret for at skaffe mig selv saa langt

som muligt udenfor de drukne Indianeres Rækkevidde og Forhaanelser; men jeg havde ikke opholdt mig der mere end en Time, da jeg blev kaldt ned i Stuen nedenunder, hvor der stod en Indianer, der sagde, at jeg skulde gaa med ham ud af Fortet, da Wenniway havde sendt ham hen for at hente mig. Denne Mand havde jeg set før ligesom Wenniway selv. Aaret forud havde jeg tilladt ham at faa nogle Varer paa Kredit, for hvilke han endnu var i min Gæld, og kort Tid før Overrumplingen af Fortet havde han, da jeg bebrejdede ham hans Uærlighed, sagt, at »han skulde betale mig inden længe.« — Disse Ord stod nu tydelig for min Erindring og bragte mig paa den Mistanke, at Fyren havde i Sinde at tage mit Liv. Jeg meddelte Mr. Langlade min Mistanke, men han svarede, at »jeg var nu ikke min egen Herre og maatte gøre, som der blev mig befalede.«

Indianeren erklærede paa sin Side, at jeg skulde klæde mig af, før jeg forlod Huset, da min Frakke og Skjorte vilde klæde ham bedre end mig. Da jeg i denne Henseende havde føjet mig efter hans Ønske, havde jeg intet andet Valg end enten at gaa nøgen eller at tage Indianerens Klæder paa, som han beredvillig gav mig i Bytte. Hans eneste Hensigt med saaledes at berøve mig mine Klæder var, som jeg senere erfarede, den, at de ikke skulde blive plettede af Blod, naar han slog mig ihjel.

Jeg fik nu Paabud om at gaa, og min Vogter fulgte lige efter, til jeg var kommen ud af Fortets Indgang, hvorpaa jeg tog Retning hen imod det Sted, hvor jeg vidste, Indianerne havde slaet Lejr. Dette passede imidlertid ikke min Fjende, som greb mig i Armen og trak mig med Vold i den modsatte Retning et halvt Hundrede Skridt ovenfor Fortet. Da jeg saa, at jeg her nærmede mig Buskene og Klitterne, besluttede jeg ikke at gaa videre og sagde til Indianeren, at jeg troede, det var hans Hensigt at myrde mig, og at, hvis det var Tilfældet, kunde han lige saa godt slaa mig ned her som længere borte. Han svarede koldblodig, at jeg havde Ret i min Mistanke, og at det var hans Hensigt paa den Maade at betale mig mine Varer. I det samme trak han en Kniv frem og holdt mig ud fra sig for at kunne ramme mig. Baade dette og hvad der derefter skete var naturligvis kun et Øjebliks Sag. Alt for pludseligt og uvilkaarligt til nærmere at huskes eller beskrives blev jeg i Stand til at standse hans Arm og give ham et Stød, saa jeg fik ham skubbet fra mig og selv gjorde mig fri af hans Greb. Aldrig saa snart var dette sket, før jeg styrtede hen imod Fortet, saa hurtigt jeg kunde, med Indianeren efter mig, medens jeg hvert Øjeblik ventede at føle hans Kniv. Det lykkedes mig at slippe bort, og da jeg kom ind i Fortet, fik jeg Øje paa Wenniway, som stod midt paa Pladsen, hvorfor jeg skyndte mig at søge Beskyttelse hos ham. Wenniway vilde holde min Forfølger tilbage, men denne fulgte efter mig rundt om ham og huggede flere Gange efter mig med sin Kniv, medens han skummede af Raseri over bestanding at skuffes. Til sidst naaede Wenniway hen til Mr. Langlades Hus, og da Døren stod aaben, løb jeg derind. Indianeren fulgte efter, men da jeg gik ind i Huset, opgav han af sig selv Forfølgelsen.

Da jeg nu saa ofte uventet var bleven reddet, vendte jeg tilbage til mit Kvistkammer med en stærk Tro paa, at ingen fjendtlig Indianer vilde kunne skade mig, takket være en overnaturlig Magt; men jeg tænkte, der var nye Prøvelser i Vente, da jeg Kl. 10 om Aftenen blev vækket af min Søvn og opfordret til at komme ned. Til min Glæde og Overraskelse var det imidlertid kun for at træffe Major Etherington, Mr. Bostwick og Lieutenant Lesslie, der befandt sig i Stuen nedenunder.

Disse Herrer var bleven taget til Fange, medens de betragtede Spillet udenfor Fortet, og var øjeblikkelig bleven berøvet alle deres Klæder. De var nu bleven sendt ind i Fortet under Bevogtning af Kanadierne, thi da Indianerne havde besluttet at drikke sig fulde, frygdede Høvdingen, at de skulde blive myrdet, hvis de forblev ude i Lejren. Lieutenant Jemette og 70 Soldater var bleven dræbt, og kun 20 Englændere, Soldater indbefattet, var endnu i Live. Disse befandt sig alle i Fortet sammen med næsten 300 Kanadiere.

Da vi var saa mange, foreslog jeg selv og andre Major Etherington at forsøge at tage Fortet i Besiddelse igen og holde det imod Indianerne. Vi spurgte Jesuit-Missionæren til Raads, men han fraraadede os det, idet han fremstillede saa vel den Ubarmhertighed, vi vilde møde hos Indianerne, hvis de skulde faa Overmagten igen, og den ringe Tillid, vi kunde nære til vore kanadiske Forbundsfæller. Saaledes forblev baade Fortet og Fangerne i Indianernes Hænder, skønt Fanger og Hvide i Virkeligheden var i Besiddelse deraf hele Natten igennem, og de befandt sig udenfor Portene.

Hele Natten, eller det meste af den, hengik med gensidig Beklagelse, og mine Medfanger delte min Kvist med mig. Om Morgenen blev jeg igen kaldt ned og traf min Herre, Wenniway, som vilde, at jeg skulde følge med ham. Han førte mig til et lille Hus indenfor Fortet, hvor jeg i et snævert, næsten mørkt Værelse fandt Mr. Ezekiel Solomons, en Englænder fra Detroit, og en Soldat, der ligeledes var Fanger. Sammen med disse ventede jeg i pinlig Spænding paa, hvilken Scene der nu skulde opvulde sig, indtil Kl. blev 10 Form., da der indfandt sig en Indianer, som straks førte os ned til Søbreden, hvor en Kano laa rede til at afsejle, og hvori vi maatte gaa ombord.

Vor Rejse skulde være begyndt med det samme, hvis ikke en af Indianerne, som hørte med, havde været borte. Vi maatte vente paa hans Ankomst, hvad der foranledigede et meget langt Ophold, hvorunder vi var udsatte for en gennemtrængende Nordost-Vind. En gammel Skjorte var alt, hvad jeg havde paa; jeg led meget af Kulden; da under disse Omstændigheder Mr. Langlade kom ned til Stranden, bad jeg ham om et Tæppe, idet jeg lovede at betale for det, hvad han end vilde have, hvis jeg blev i Live; men det Svar, jeg fik, var dette, at han intet Tæppe kunde lade mig faa, medmindre nogen vilde give Sikkerhed derfor. Jeg selv, sagde han, havde ikke længer nogen Ejendom der i Landet. Jeg havde ikke mer at sige til Mr. Langlade, men da jeg i det samme saa en anden Kanadier ved Navn John Cuchoise, vendte jeg mig til ham med den samme Anmodning og fik intet Afslag. Nogen, som jeg var, og barsk som Vejret var, vilde jeg være om-

kommen uden Tæppet. Ved Middagstid var vi alle samlede, Fangerne alle ombord, og vi styrede imod Bæver-Øerne i Michigan-Søen.

IV.

Soldaten, som var vor Lidelsesfælle, blev fastgjort til en af Tofterne i Kanoen ved et Reb om Halsen, hvilket er Indianernes sædvanlige Maade at transportere deres Fanger paa. Vi andre blev ikke bundne, men vi fik en Aare stukket i hver Haand og blev tvungne til at bruge den. I Kanoen befandt sig syv Indianere og fire Fanger. Jeg havde, som det vil erindres, efterladt Major Etherington, Lieutenant Lesslie og Mr. Bostwick hos Mr. Langlade og havde nu til Lidelsesfæller Mr. Ezekiel Solomons, Soldaten og Englænderen, der nylig var ankommen fra Detroit. Vi havde nu naaet den 6. Juni. Fortet blev erobret den 4., jeg overgav mig til Wenniway den 5., og det var vor Ulykkes tredje Dag.

Vi styrede altsaa imod Bæver-Øerne i den øverste Ende af Michigan-Søen og vilde have sejlet lige over Søen; men da der blev tæet Taage, ansaa Indianerne det for sikrere at holde sig nær Kysten tæt under Land. Vi nærmede os saaledes Ottawaernes Egne og deres Landsby, der ligger ca. 5 Mil vest for Michilimackinac paa den modsatte Side af den Landtunge, hvorpaa Fortet er opført.

Hver halve Time udstødte Indianerne deres Krigshyl, et for hver Fange i Kanoen. Dette er en almindelig Skik, hvorved alle andre Indianere indenfor hørlig Afstand kan underrettes om, hvor mange Fanger de fører med sig.

Paa denne Maade naaede vi frem til Wagosheuse, en lang Tange, der strækker sig vestpaa ud i Søen, og hvorover Ottawaerne bærer deres Baade for at undgaa at ro omkring den. Da Indianerne igen havde udstødt deres Krigshyl, kom Ottawaerne til Syne paa Bredden og gjorde os ved Tegn forstaaeligt, at vi skulde lande. Vi nærmede os altsaa. Ottawaerne spurgte om nyt og vedblev at samtale med Chipewaerne, til vi havde nærmet os Landet paa nogle faa Skridts Afstand, hvor Vandet var lavt. I samme Øjeblik styrtede 100 Mænd ud fra Buskene og trak under frygtelig Raaben Fangerne ud af Kanoen.

Vi mente nu, at det snart vilde være ude med os; men aldrig saa snart var vi komne vel i Land, før Høvdingerne for Skaren nærmede sig og gav hver af os Haanden, idet de erklærede, at de var vore Venner, da Chipewaerne havde krænket Ottawaerne ved at tilintetgøre Englænderne uden først at have raadslaet med dem derom. De tilføjede, at hvad der var sket, havde de gjort for at redde vort Liv, da Chipewaerne blot vilde bringe os til Bæver-Øerne for at dræbe os.

Ikke længe efter var vi igen ombord i Ottawaernes Kanoer, som samme Aften bragte os tilbage til Fortet for Øjnene af Chipewaerne, der var yderlig forvirrede over at se Ottawaerne tage vort Parti imod dem. Ottawaerne, der havde ledsaget os i betydeligt Antal, satte sig nu i Besiddelse af Fortet, og vi, der havde skiftet Herrer, men endnu var Fanger, blev anbragt i Kommandantens Hus og strengt bevogtet.

Tidlig næste Morgen blev der holdt en almindelig Raadslagning, under hvilken Chipewaerne beklagede sig højligt over Ottawaernes Fremfærd, idet de havde berøvet dem deres Fanger; de paastod, at alle Indianerne, alene med Undtagelse af Ottawaerne, var i Krig med Englænderne, at Pontiac havde erobret Detroit, at Kongen af Frankrig var vaagnet op igen og atter havde sat sig i Besiddelse af Quebec og Montreal, og at Englænderne var deres Undergang nær, ikke alene ved Michilimackinac, men overalt i Verden. Som Følge heraf burde Ottawaerne levere Fangerne tilbage og slutte sig til dem i Krigen, og de ledsagede deres Taler med store Gaver, en Del af Byttet fra Fortet; der allerede i Forvejen var opdyngtet midt i Værelset. Det er sjældent, at Indianerne svarer for Dagen efter, at de har hørt de anførte Grunde, og ved denne Lejlighed afveg de ikke fra deres Sædvane, hvorfor Raadslagningen foreløbig indstilledes.

Vi Fanger, hvis Skæbne var Genstand for Uenigheden, var paa dette Tidspunkt uvidende om Forhandlingerne og nød derfor en nogenlunde rolig Nat uden i mindste Maade at ane den Modgang, der beredtes os. Hvilke af Chipewaernes Argumenter, eller om de maaske alle blev taget for gode Varer af Ottawaerne, ved jeg ikke; men næste Morgen tidlig genoptoges Raadslagningen, og efter at der var bleven holdt flere Taler, blev der sendt Bud efter Fangerne, og de blev givet tilbage til Chipewaerne.

Ottawaerne, der nu gav os i Hænderne paa Chipewaerne, havde selv erklæret, at disse kun havde i Sinde at dræbe os og koge Suppe paa os. Saa snart vi var leveret tilbage til Chipewaerne, marcherede de os ind i deres egen Landsby udenfor Fortet og indespærrede os i en Hytte, hvor allerede 14 Soldater holdtes fangne, bundne sammen to og to, hver med et Reb om Halsen og fastgjort til en Stang, der hjalp til at holde Bygningen oppe.

Jeg blev ikke bundet, men jeg tilbragte en søvnløs Nat fuld af Elendighed. Mit Leje var den bare Jord, og min hele Klædedragt var igen reduceret til en gammel Skjorte, da det Tæppe, jeg ved Mr. Cuchoises Ædelmodighed havde faaet, var bleven taget fra mig af Ottawaerne, da de greb mig og de andre ved Wagshuse. Desuden trængte jeg til Føde, da jeg i 2 Dage intet havde spist.

Jeg skal indrømme, at der blev tilbudt mig Brød i Kanoen med Chipewaerne, — men Brød med hvilket Tilbehør! — De havde et Brød, som de skar af med de samme Knive, som de havde brugt under Myrderiet — Knive, der endnu var oversmurt med Blod! Blodet vædede de med Spyt, smurte det paa Brødet og bød Fangerne det som Spise, idet de sagde, at de skulde spise deres Landsmænds Blod.

Saaledes var min Tilstand om Morgenen den 7. Juni i Aaret 1763, men faa Timer skulde medføre en Begivenhed, der skulde give min Skæbne en ny Vending.

Ved Middagstid, da den store Krigshøvding sad i den anden Ende af Hytten sammen med Wenniway, traadte min Ven og Broder, Wawatam, pludselig ind. Jeg havde i de forløbne fire Dage ofte tænkt paa, hvad der var blevet af ham. I Forbigaaende gav han mig Haanden, men gik øjeblikkelig hen til den store Høvding og satte sig ved Siden af ham og Wenniway. Der herskede

den ubrydeligste Tavshed, hver røg sin Pibe, og da det var gjort, rejste Wawatam sig og gik ud af Hytten, idet han, da han gik forbi mig, sagde: »Fat Mod!»

V.

En Time forløb, medens adskillige Høvdinger traadte ind, og det syntes, som der blev truffet Forberedelser til Raadslagning. Omsider traadte Wawatam atter ind i Hytten, ledsaget af sin Hustru og begge belæssede med Varer, som de bar hen til Høvdingerne og lagde i en Bunke foran dem. Der paafulgte nu nogle Øjeblikkes Tavshed, hvorefter Wawatam holdt en Tale, hvoraf hvert Ord var af den største Interesse for mig:

»Venner og Frænder,« begyndte han, »hvad skal jeg sige? I ved, hvad jeg føler. I har alle Venner og Brødre og Børn, som I selv holder af, og I — hvad vilde I ikke gennemgaa, hvis I, som jeg, saa Eders kæreste Ven — Eders Broder — i en Slaves Stilling, en Slave, der hvert Øjeblik udsættes for Forhaanelser og trues med Døden? Dette er, som I alle ved, Tilfældet med mig. Se der (han pegede paa mig) min Ven og Broder blandt Slayerne — ja, selv en Slave.

I ved Alle, at jeg længe før Krigen adopterede ham som min Broder. Fra det Øjeblik kom han til at høre til min Familie, saa at intet i Verden kan sønderrive det Baand, der binder os sammen.

Han er min Broder, og da jeg er Eders Slægtning, er han ogsaa Eders Slægtning — og hvordan kan han være Eders Slave, naar han er Eders Slægtning?

Den Dag Krigen udbrød, var I netop af den Grund bange for, at jeg skulde røbe Eders Hemmelighed. I forlangte derfor, at jeg skulde forlade Fortet, ja endog saa skulde sejle over Søen. Jeg gjorde det, men jeg gjorde det modstræbende til Trods for, at Du, Menewehna, der havde den øverste Kommando i dette Foretagende, gav mig det Løfte, at Du vilde beskytte min Ven, fri ham for enhver Fare og give mig ham frelst tilbage.

Dette Løfte kræver jeg nu opfyldt, jeg kommer ikke med tomme Hænder og beder derom. Du, Menewehna, ved selv bedst, om du paa din Side har holdt dit Ord, men jeg bringer disse Varer for at afbetale enhver Fordring, som nogen af Jer Alle maatte have paa min Broder som værende hans Fange.

Da Wawatam tav, blev Piberne paa ny stoppet, og da de var røget, paafulgte der igen Tavshed. Omsider rejste Menewehna sig og gav følgende Svar:

»Min Slægtning og Broder,« sagde han, »hvad Du har sagt, er sandt. Vi kendte det Venskab, der eksisterede imellem Dig og den Englænder, for hvem Du har talt til os. Vi vidste, hvilken Fare vi var udsat for, hvis vor Hemmelighed blev røbet, og hvilke Følgerne vilde blive, og Du har Ret i, at vi forlangte, Du skulde forlade Fortet. Dette gjorde vi af Hensyn til Dig og din Familie; thi hvis vor Plan var bleven røbet, vilde Du have faaet Skyld derfor, enten Du var skyldig eller ikke, og Du vilde være bleven indviklet i Vanskeligheder, hvorfra Du ikke kunde have friet dig.

Det er ogsaa sandt, at jeg lovede Dig at passe paa din Ven, og dette Løfte opfyldte jeg ved, da Angrebe

begyndte, at bede min Søn opsøge ham og føre ham til min Hytte. Han gik ogsaa, men kunde ikke finde ham. Dagen efter sendte jeg ham til Langlade, da jeg erfarede, at din Ven var i Sikkerhed; og havde det ikke været, fordi Indianerne paa den Tid var i Færd med at drikke den Rom, de havde fundet i Fortet, vilde han have bragt ham hjem med sig, som jeg havde paabudt.

Jeg er meget glad over at se, at din Ven er undsluppen. Vi modtager din Gave, og Du kan tage ham med dig hjem.

Wawatam takkede de forsamlede Høvdinger og førte mig ved Haanden ind i sin Hytte, der kun laa nogle faa Skridt fra Fængselshytten. Min Tilsynekomst lod til at glæde hele Familjen, der blev øjeblikkelig stillet Mad frem for mig, og jeg fik nu det første solide Maaltid, jeg havde faaet, siden jeg blev taget til Fange. Jeg befandt mig snart som en af Familjen, og naar undertages min Frygt for de andre Indianere, følte jeg mig saa lykkelig, som Forholdene ellers vilde tillade.

Næste Morgen hørte jeg Larm i Fængselshytten, og ved at kigge ud gennem Sprækken i den Hytte, hvori jeg befandt mig, saa jeg syv Lig af hvide Mænd blive trukket frem. Paa min Forespørgsel erfarede jeg, at en vis Høvding, der af Kanadierne kaldtes Le Grand Sable, for kort Tid siden var vendt hjem fra sin Vinterjagt, og da han havde været borte, da Krigen udbrød, og nu vilde vise Indianerne i al Almindelighed, at han af hele sit Hjerte samtykkede i, hvad de havde gjort, var han gaaet ind i Fængselshytten og havde med sin Kniv dræbt de syv Mænd, hvis Lig jeg havde set.

Kort efter tog to af Indianerne et af Ligene, som forekom dem det fedeste, skar Hovedet af og delte Kroppen i fem Dele, der blev puttet i hver sin Kedel, som hang over lige saa mange Baal, der var antændt til det samme, ved Døren ind til Fængselshytten. Kort efter at dette var bragt i Orden, indfandt der sig et Sendebud ved vor Hytte for at indbyde Wawatam til Gæstebud.

En Indbydelse til en Fest gives af den, der foran-

stalter den. Smaa Pinde af Cedertræ paa omtrent fire Tommers Længde tjener som Indbydelseskort, og Sendebudet meddeler mundtlig de nærmere Omstændigheder. Wawatam fulgte Opfordringen og tog i Følge Skik og Brug sin Tallerken og Ske med sig til Stedet for Festen.

Efter henvend en halv Times Fraværelse vendte han tilbage og medbragte i Tallerkenen en Menneskehaand og et stort Stykke Rød. Han lod ikke til at ynde Maaltidet, men fortalte mig, at det nu og altid havde været Skik blandt alle indianske Folkeslag at holde en Krigsfest paa de Slagne, naar de kom hjem fra Krig eller havde overvundet deres Fjender. Dette, sagde han, indgød Kriegeren Mod, naar han skulde i Kamp, og fik ham til at møde Døden uden Frygt.

Samme Dags Aften saas en stor Kano, lignende dem der plejede at komme fra Detroit, nærme sig Fortet. Den var fuld af Mennesker, og jeg kunde skelne flere af Passagererne. Indianerne udstødte deres Hyl i Landsbyen, almindelig Mønstring blev beordret, og i et Antal af to Hundrede marcherede de op til Fortet, hvor de ventede, Kanoen vilde lande. Kanoen lagde dristig til ved Fortet, uden at ane Uraad, og da Passagererne var engelske Handelsmænd, blev de grebne, trukket gennem Vandet, slaet, forhaanet, marcheret op til Fængselshytten og her berøvet deres Klæder og spærret inde.

Af de engelske Handelsmænd, der faldt i Indianernes Hænder, da Fortet blev taget, var Mr. Tracy den eneste, der mistede Livet. Mr. Ezekiel Solomons og Mr. Henry Bostwick blev fanget af Ottawaerne og efter Fredslutningen ført til Montreal og der løskøbt. Af 90 Soldater blev henvend 70 dræbt, Resten tillige med Folk fra de andre Handelsposter blev forvaret af Ottawaerne indtil Fredslutningen og derpaa enten frigivne eller løskøbte i Montreal. Ottawaerne overvandt aldrig deres Harmen over den Maade, de var bleven tilsidesat i Begyndelsen af Krigen af dem, der senere ønskede deres Hjælp som Forbundsfæller.

Russisk Turkestan*)

(Vest-Turkestan).

Af Professor Ole Olufsen.

Blandt de mange herlige og produktive Landsdele, den russiske Regering sidder inde med, indtager det saakaldte russiske Mellem- og Centralasien en fremragende Plads, og da man muligvis vil spørge adskilligt nyt fra disse Egne under de nuværende forvirrede Forhold, vil jeg i dette og rimeligvis nogle af de følgende Hefter forsøge at give en oversigtlig Skildring af dem paa Grundlag af Selvsyn, idet jeg har berejst den saa at sige paa Kryds og Tværs i flere Aar.

Mellem- og Centralasien er desuden ikke saa lge til at finde ud af. Her hersker udviklede Forhold baade i

Henseende til Land og Folk, som man kun kan klare for sig ved en meget grundig Lektuelæsning. I nogle Aarhundrede før og efter Chr. havde man i Evropas Middelhavslande et ganske godt Kendskab til disse Dele af Asien, men siden Islams Indførelse har der ruget et Mørke over dem, og egentlig først i den anden Halvdel af forrige Aarhundrede er de blevet eksplorerede saa nogenlunde.

I gamle Skolegeografier delte man Landene Øst for det kaspiske Hav til Kinas Vestgrænse i Turkomannerne Land, Khiva, Bokhara og Turkestan, hvoraf det sidste deltes i Vest- og Øst-Turkestan. Efter Russernes Erobring af Landene fra Midten af Tredserne til Midten

*) Skrevet væsenlig til Oplysning for danske Handelsfolk.